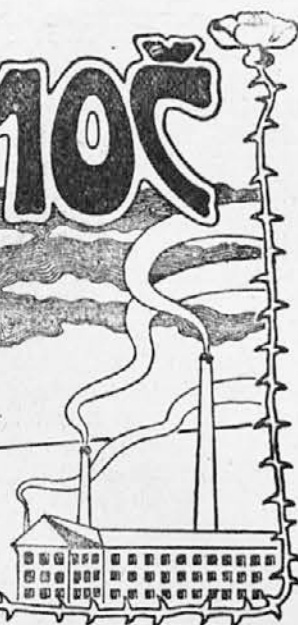

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
: petek. :

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih
ulicah št. 6.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3—
pololetna . . . „ 1-50
četrtletna . . . „ 0-75
Posam. šte. „ 0-10

Štev. 23. V LJUBLJANI, dne 7. maja 1909. Leto IV.

Delavska stanovanja.

Kdor količkaj zasleduje napake današnje človeške družbe, bo uvidel, da je delavstvo dandanes tudi glede higienskih naprav najbolj zaostalo. Vzrokov je tu dovolj, zakaj delavstvo danes v najlepših letih hira in je jetika stalen gost skoro vsake delavske družine. Eden glavnih vzrokov je pa ta, ker delavstvo nima primernih stanovanj. Ozka, nezračna in večkrat tudi mokra stanovanja, brez zraka, so največ kriva, da delavstvo hira, so največji vzrok poleg alkohola, da legajo krepki družinski očetje in matere v prezgodnji grob, a za njimi ostaja kup sirot, pohabljenih duševno in telesno.

Temu vzrok je v prvi vrsti naša postavo-daja.

Bogati kapitalisti zidajo tovarne. Delavstva se naseli v bližino na stotine. Cene zemljišč in stavbenega materiala, ki je bila prej nizka, raste vsled kapitalistiških spekulacij. Z zemljiščem in materialom pa raste tudi cena stanovanj in nikogar ni, ki bi to rastenje cen zemljišč in materiala preprečil. Delavstvo je pri svojih današnjih slabih plačah navezано, da si išče najcenejša stanovanja, ali daleč proč, ali pa v bližini najbolj slabe, po kletih in podstrešjih.

Na Nemškem so proti draženju zemljišč vsaj nekoliko zavarovani. Imajo namreč davek na zemljišča, ki se pa popolnoma loči od avstrijskega zemljiškega davka. Kdor ima kako zemljišče, se mu to zemljišče ceni, in od te cene plačuje davek. Vsakdo se torej varuje, da se mu zemljišče ne ceni previsoko. Ako ga pa potem proda, in sicer dražje, kot je bilo zemljišče cenjeno, mora zopet plačati od razlike prejšnje ceno in pa prodajalne cene precej visok davek. S tem se prepreči, da se z zemljiščem ne spekulira tako, kot se dandanes pri nas.

Velik krivec slabih delavskih stanovanj je tudi hišno-najemninski davek. Ta je eden glavnih vzrokov, da so stanovanja tako draga. Kakor čujemo, bo zdaj predrugačen, dal Bog, da bi ne bil v škodo delavstvu.

Znano je, da delavstvo, ki dela v mestih, ne more vsled tega vednega draženja stanovanj stanovati v mestu. V Ljubljani n. pr. stanuje večina delavstva zunaj mesta. Ljubljanski magistrat sam, ki bi moral v prvi vrsti skrbeti za to, da so stanovanja v Ljubljani vsaj strpna, spekulira z zemljišči in kmalu bo prišel čas, ko ne bo delavca, ki bi mogel stanovati v mestu.

Kako temu odpomoči? V prvi vrsti naj skrbi zakonodaja, da se prepreči to grde spekulacije z zemljišči in pravično uredi hišno-najemninski davek in sicer tako, da bodo mala stanovanja prosta tega davka. Ako se že misli na izdelanje zakona

zoper truste in karteje, potem naj se tudi spekulaciji na zemljišča posveti nekoliko pozornosti. To bo eno najhvaležnejših, če ne najbolj hvaležnih vprašanj.

V drugi vrsti gledajo vse oblasti na to, da se podpirajo vsa društva, ki se pečajo z zidavo delavskih hišic in zdravih delavskih stanovanj. Naj se jim gre na roko, nikar naj se ne išče pri njih dlake v jajcu, ki je ni, ampak prime naj se za delo in pomaga delavstvu do zdravih, zračnih in prostornih stanovanj. Tudi denarno, vsaj upravne stroške, naj plača takim zavodom in društvom država, zato pa naj upelje visok davek na prekupovanje zemljišč.

Seveda smo odločno proti temu, da bi se zidale velike delavske kasarne, kakršnih imamo več v Ljubljani in tudi po drugih industrialnih krajih na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem. Zidajo naj se majhne hiše z dvemi ali tremi stanovanji in če le možno tudi vrtem za stranke. Take hišice menda tudi ne bodo podrejene hišno-najemninskemu davku. Zidajo naj jih delavci po svojih društvih, ali pa tudi zavodi in sicer po takih načelih, kakor jih imajo delavska stavbinska društva ali pa »Kranjska hranilnica«, namreč da pride delavec do svoje hišice ali pa vsaj do brezplačnega stanovanja po gotovih letih. Vlade dolžnost je, da nam s starostnim zavarovanjem, ki bo, kakor upamo, kmalu gotova stvar, preskrbi tudi to, da bo delavec in njegova družina stanovala v poštenih in zdravih stanovanjih, ne pa, kakor danes, po ljuknah in brlogih.

Gorenjsko krščansko socialno gibanje.

Javornik. Gorenjsko krščansko-socialno delavsko politično društvo je priredilo v nedeljo, dne 2. majnika, popoldne ob 3. uri v gostilni pri Vodičarju svoj prvi shod na Javorniku, ki je bil pa v kljub zelo slabemu vremenu tako dobro obiskan, da so bili gostilniški prostori premajhni in je moralo mnogo poslušalcev stati v veži. Tovariš Ivan Nep. Gostinčar je v poljudnem govoru govoril o velikem pomenu in resni potrebi politične delavske organizacije in potem govoril o političnem položaju. Narisal nam je delovanje državnega in deželnega zbora. Po zaslugi naših poslancev se je ustanovila v državnem zboru »Slovanska Jednota«, ki je danes največja in najmočnejša stranka v državnih zbornicah. Bil smo pred vojsko in edinole delu »Slovanske Jednote« se je zahvaliti, da se je ohranil mir. Govor dr. Šusteršiča in glasovanje »Slovanske Jednote« v državnih zbornicah je odprlo vsem tistim očem, ki so mislili, da je pisarjenje nekaterih slovanskih časnikov, posebno še slovanskih liberalnih, izraz našega ljudstva. Uvideli so, da je naše ljudstvo cesarju udano. Gotovo pa je, da moramo Jugoslovani stremiti po jugoslovanski državi; ki pa mora biti pod habsburškim žezlom. Tudi delo za starostno zavarovanje napreduje. Priporočal je prav toplo zelo praktično dr. Krekovo knjižico. O deželnem zboru je govoril, da ko se je volivna pravica za kranjski deželni zbor razširila, je zadobila S. L. S. v deželi moč in večino. Deželni zbor je v zadnjem zasedanju prav pridno deloval. Posebno pohvalno moramo priznati, da je deželni zbor povišal plače uradnikom in uslužbencem, za katere so se toliko let prosili, a jih pod liberalno-nemško zvezjo niso dosegli. Deželni zbor je tudi sklenil, da se preuredi občinski volivni red tako, da pri-

demo tudi delavci v občini do besede. Dolžnost delavstva je, da se zanima za politična vprašanja in se zaveda političnih pravic in dolžnosti. Slednjič se spominja še »Narodne delavske organizacije«, ki je uprizorila po svojih Žerjavilh štrajk uslužbencev električne železnice v Ljubljani. Odločno pa odgovarja »Slov. Narodu«, ki je grdo zavijal resnico in pisal o govorniku, da nagovarja stavkolome k delu. To ni res, pač pa kot delavec želi, da bi štrajkujoči zmagali. — Tovariš Mikelj iz Kamne gorice omenja, ko so pred petimi leti poslali podporo za štrajkujoče, se jim je reklo, da bo odslovljen, kdor da za štrajk še kak vinar. Taka je svoboda napram delavstvu. Zato pa vsi v politično delavsko organizacijo, da bomo z uspehom branili svoje pravice. Mi se bomo učili in vzpodbujali. Kmet in delavec morata korakati skupno. Ne bomo šli zoper svoje brate. Imejmo veselje in navdušenje za skupno delo. — Gospod župnik Košir želi društvu mnogo uspeha. Podajmo si roke, v slogi je moč. — Tovariš Čebulj govori o pomenu in koristi političnega društva. Potem predlaga resolucijo na »Slovenski klub« v državnem zboru, v kateri delavstvo poslance pozivlja, naj zastavijo vse moči, da se starostno zavarovanje skoro uresniči. — Slednjič predlaga še zaupnico poslancem S. L. S. Resolucija in zaupnica ste bili z navdušenjem soglasno sprejeti. Ta shod je jasno pokazal, kako potrebna je politična organizacija. Sledimo torej vsem pojavom v javnem življenju. V slučaju kakih volitev bomo že naprej vedeli, komu imamo dati svoje glasove. Na delo torej za politično organizacijo!

Sava. Vdova po umrlem Janezu Prevc se na topleje zahvaljuje za podporo, katero je nabral Anton Rozman pri delavstvu v Martinovkah. Vsem iskrena hvala!

Sava. Rdeča slava pojenjuje na Savi. Dokler so hodili kimovci na njihove shode, je bila udeležba vedno povoljna, sedaj so pa tudi kimovci izpregledali, da rdeči generali le farbajo in lažejo. Prvi maj se jim je slabo obnesel. V soboto se jih je spravilo kakih dvajset v hosto, kamor so vzeli seboj rešitelja delavstva — zelenega šnopsa. Ko so se ga dobro nasrkali, so se prikazali iz hoste z rdečo cunjjo na palici. Ženske so vpile: Divji mož je prišel iz hoste s svojo družino! Najbolj so občudovale ženske zastavonošo, ki je že tako star, da nima nobenega lasu na glavi. Cesta jim pa ni ugajala, zato je šlo polovico družine v gostilno. Drugo polovico je peljal zvečer divji mož pred tovarno, da bi šli delat, pa jih ravnatelj ni pustil delati. Govoril je Antekristan iz Ljubljane. Shod je bil klavern, ker ni bilo poslušalcev. Tudi rdeči pristaši že izpregledujejo. Zadnji čas bi že res bil!

Ljubljansko delavstvo.

Društvo delavstva v tovarni za lep imelo je v soboto, dne 1. majnika, zvečer v gostilni pri Poljšaku shod, na katerem je govoril J. N. Gostinčar o potrebi in pomenu strokovne organizacije.

Pomožni delavci po trgovinah in špedicijah niso imeli doslej nobenega določila, koliko ur na dan sme znašati njihova delavna doba. Marsikje so jih vsled tega vrtili in vintali celo do 16 ur. Zlasti hlapci po trgovinah bi znali o tem zapeti mnogo žalostnih pesmi. V državnem zboru se je sklenil dne 4. maja zakon v tem oziru, ki bo, kakor upamo, kmalu stopil v veljavo. Izmed slovanskih poslancev se je zanj

v gospodarskem odseku zelo trdil dr. Krek. Odsek je sprejel za delavce še ugodnejša določila, nego zbornica, toda povedati moramo, da se je to zgodilo v sporazumu z vsemi stranikami. Šlo se je namreč za to, da gosposka zbornica ne bo delala sitnosti. Glavne določbe so te-le: Za pomožne delavce v trgovinah in špedicijah (trgovske pomočnike, pa tudi vse druge uslužbence) mora biti najmanj 11 ur neprenehoma počitka; potemtakem bi prišlo 13 na delo; toda opoldne se mora dati po pol drugo uro prostega, če je opoldne dela nad štiri ure in če delavec je izven hiše, kjer dela sicer pa po eno uro. — Prodajalnice morajo biti s pisarnami in magacini vred zaprte ož osmih zvečer do petih zjutraj; samo prodajalnice z jestvinami smejo biti do devetih zvečer odprte. Deželna vlada sme ta čas skrócić da sedme oziroma osme ure. Po prodajalnah morajo imeti uslužbenci priložnost, da se vsedejo, ko utegnejo. Kadar se mora iz nujnih vzrokov delati dlje, nego je v zakonu dovoljeno, mora to plačati gospodar posebej. Špedicijski vozniki morajo imeti vsaj 10 ur neprenehoma počitek. Potemtakem pride za trgovine in špedicije odslej k večjemu 11½, za špedicijske voznike pa 12½ ur dela na dan. Vse se ni doseglo, kar so uslužbenci želeli, toda važen začetek je storjen in brez dvojbe bodo uslužbenci z veseljem pozdravili ta zakon. Mi smo zlasti s tem zadovoljni, da se pri trgovinah ne dela v zakonu razloček med takozvanimi višjimi in nižjimi delavci.

Tobačno delavstvo.

Pozor, tobačni delavci in delavke! V prihodnjih dneh bodo zaupniki razdelili vprašalne pole glede delavskih stanovanj med delavce in delavke. Nujno je potrebno, da vsakdo polo hitro izpolni in jo zopet izroči zaupni osebi. Vprašanja so tako stavljena, da povedo vse, kar je uvaževanja vredno, ne da bi se posebno dotikale familiarnih zadev posameznikov. Prosi se, da delavstvo v lastnem interesu hitro izpolni vpraševalne pole.

Na občnem zboru »Podpornega društva tobačnega delavstva« se je sklenilo sledeče: 1. Po preteku štirih tednov naj se deli zopet društvena podpora. 2. Izplačevanje bolniške podpore se bo delilo mesto v petek v ponedeljek radi raznih težkoč za dotičnike, ki delajo listke za bolne člane, ker se pripeti, da se ne more vedeti že v petek, ali bo dobil ali dobile tovarniško bolniško podporo v soboto ali ne.

Čistega dobička je imela lansko leto tobačna režija 162.657.641 K 96 h. To je velikanski dobiček, ki ga je prisluzilo delavstvo državi, zato pa nikakor ni umestno, da hoče novi generalni ravnatelj bolj poslušati bogate industrije, kakor pa delavstvo, ki vladi daje toliko velikanske dobičke. Gospodje poslanci, skrbite Vi za to, da se grožnje ne izvrše!

Predilniško delavstvo.

Iz ljubljanske okolice. Strokovno društvo ljubljanske predilnice priredi v nedeljo, dne 16. maja, izlet na Šmarno goro. Na gori bode ob 10. uri dopoldne sveta maša s pridigo, katero bode opravil č. g. dr. Janez Ev. Krek. Popoldne okrog 1. ure bode pa skupno kosilo v Št. Vidu v gostilni pri Jagru. Kdor se želi udeležiti skupnega obeda, naj se oglasi pri društvenem blagajniku g. Alojziju Pečniku ali pa pri predsedniku. Za kosilo se lahko vsakdo oglasi, čeprav ni član društva. Cena kosilu je samo 60 vinarjev in se jih mora takoj plačati, ko se kdo oglasi, da se bo potem gostilničarju naročilo, koliko kosil naj pripravijo. Kdor se je oglašil in plačal, dobi vstopnico za kosilo in se njegovo ime zapiše na polo, zato če bi slučajno kdo vstopnico izgubil ali pa doma pozabil, da bode zato vseeno dobil kosilo. Kdor se misli oglašiti, naj se takoj oglasi ali vsaj štiri dni pred izletom, na poznejša oglašila se ne bode ozir jemal. Najuljudneje torej vabimo vse krščansko-socialne delavce in delavke in vse prijatelje delavstva k temu izletu, ki bo takorekoč praznovanje obletnice prve ustanovitve krščansko-socialne organizacije na Slovenskem. Torej na svidenje 16. ma'a na Šmarni gori! — Odbor.

Ljubljanska predilnica. Od vseh strani prihajajo poročila v »Našo Moč«, kako se delavstvu godi. Iz ljubljanske predilnice pa le malo zvemo, kakor da bi se tu cedil sam med in mleko, seveda ne delavstvu. Pred nekaj časom so se delila mojstrom in uradnikom novoletna darila. Delavstvo nima nič proti temu, ako je slavna direkcija tako darežljiva. Tudi delav-

stvo ne zahteva novoletnih daril. Vendar se pa tudi za delavstvo izpreminjajo časi, ne na bolje, temveč na slabše. Ako slavna direkcija in gospod ravnatelj vedo, da so za mojstre in uradnike slabi časi ob ti splošni druginji, ki so pa vendar toliko plačani, da si lahko debelijo svoje že itak okrogle trebuh. Saj se celo nekateri po javnih gostilnah hvalijo, da zaslužijo kolikor hočejo v tovarni. Mislimo, da bi se slavna direkcija smela že enkrat spomniti tudi bednega delavstva, ki še sedaj komaj toliko zasluži, da ne omaga pri svojih poslih. — Poglejmo, ako delavka zasluži 7 do 8 kron tedensko, kako naj se preživi. Ista usoda je za delavce pri premožu in pokarjih še posebno slaba, ker so prav po mačehovsko plačani. Seveda tudi drugi niso mnogo boljši. To delavstvo se more zadovoljiti z 12 do 13 kronami tedensko ali marsikateri dnevno 1 K 90 vin. Ali so to plače primerne sedanjemu času? Ne, in zopet ne! — Zato je delavstvo popolnoma opravičeno, ako zahteva boljših razmer v omenjeni tovarni. Delavstvo ne zahteva več kot toliko, kolikor zasluži, in to se dosedaj ni zgodilo. Res je, da se je plača zboljšala pred nekaj leti za 10 odstotkov delavstvu, in to po zaslugi strokovne organizacije in deloma gospoda ravnatelja. Pa tisti časi so minuli, ko je delavstvo čakalo na milost in nemilost svojih tiranov. Zato svetujemo slavni direkciji in gospodu ravnatelju, da naj gleda na to, da tudi delavstvo zadovolji z boljšo plačo. Morebiti bi ne bilo odveč, ko bi se tista novoletna darila, ki so za delavstvo brez vsakih koristi, izpremenila v izboljšanje delavskih plač. Potem bode delavstvo bolj zadovoljno s svojim delom in s svojim zaslužkom. Torej še enkrat, da te nam to, kar zaslužimo, več ne zahtevamo!

Papirno delavstvo.

Podgora pri Gorici. V nedeljo, 25. aprila, bi se imel vršiti v Podgori javen društven shod, ki ga je sklicalo krščansko-socialno strokovno društvo v Vevčah. A že nekaj dn pred shodom se je vedelo, da se ne bo moglo mirno zborovati. Kajti socialni demokratje so tekali po vaseh, da bi privabili dosti svojih somišljenikov. Povabili so E. Kristana iz Ljubljane in dr. Tuma in Dermota iz Gorice. Gotovo so pa imeli namen, shod prevzeti, kar se jim ni posrečilo. Kajti naznanili so shod olavno istem času in v istih prostorih, kot mi. Ali v svoji prefriganosti jih nista smela niti Kristan in Tuma podučiti, da to vendar ne more vlada dovoliti in tako so imeli nekoliko poznejše shod za tiste Lahe in okoličane. Točno ob pol štirih se je pričel naš shod. Tovariš Jeriha otvori in opozori navzoče na mir in red ter dá besedo dr. Kreku, nakar je začel dr. Krek govoriti o socialnem zavarovanju. Med govorom prihrume sociji, na čelu jim dr. Tuma, v ospredje dvorane in poslušajo mirno dr. Kreka kakih dvajset minut. Ker niso mogli socialni demokratje najti na Krekovem govoru nič hudega, ob čemur bi se mogli izpodtakniti se je vzdignil njih vodja dr. Tuma in zapustil dvorano. Videvši, da odha'a dr. Tuma, jeli se tudi drugi sociji in liberalci zapuščati dvorano med splošnim vriščem in vpitjem. Sedaj pa k stvari, koliko nam je shod koristil ali škodoval. Sam sem slišal, ko so možje govorili in dajali duška svojemu ogorčenju, da sedaj šele spoznajo, kako da so socialni demokratje in liberalci. Tudi med nami so bili še možje, ki so jim še zaupali. Prepričani bodite, demokratje da vas je podgorsko ljudstvo s tem shodom izpoznalo bolj kot kedaj, kako prijatelji delavcev da ste. V prvi vrsti pa moramo tu pribiti, da se niti voditelji niso znali obnašati dostojno. Kaki možje ste v organizaciji, to ste pokazali; obljubili ste, da se ne boste ganili. Seveda se sedaj opravičujete: saj jaz nisem, saj mi domačini nismo, ali povemo vam, dosti slabo za stranko, ako nima enega moža, ki bi mogel pomiriti svoje pristaše, ga poslušali in ubogali. Dasiravno je bil vodja demokratov Kristan sam zraven, se vendar ni upal pomiriti sodrugov. Še dvakrat je poskusil dr. Krek govoriti, ali radi hrupa ni mogel; tudi domači tovariš jih je skušal pomiriti, a tudi njemu se ni posrečilo. Žvižganje in vpitje je tralo kake pol ure in tovariš Jeriha zaključil shod. Najhujši razgrajči se bodo morali pred sodnijo zavarovati. Ko so začeli sociji odhajati, smo se mi zbrali na drugem prostoru, kjer smo imeli po § 2. shod. Bilo je okoli 90 poslušavcev, ki so pazn sledili dr. Krekovim izvajanjem. Nato je govoril še tovariš Jeriha in veselo in mirno smo se razšli, dasiravno so se svetili v bližini bajoneti; bilo je pet orožnikov. Demokraškim in liberalnim voditeljem pa svetujemo, naj v bo-

doče preprečijo take surovosti. Stvar demokraških voditeljev je, zabraniti svojim pijanim ljudem, da hodijo naše shode razbijat. Ako se to ne zgodi, potem moramo oficijelne demokraške voditelje odgovorne delati, potem naj nam nikar ne zamerijo, če smo prisiljeni odgovarjati s primernimi sredstvi, katerih imamo v zadostni meri na razpolago, osobito ker imamo večino v Podgori. — Pozivljamo voditelje demokraške stranke, naj napravijo v tem oziru red, ker drugače bomo mi v silobranu primorani, da rabimo gotova odporna sredstva. To naj gospodje od demokraške stranke vzamejo blagohotno na znanje. Mi želimo miren razvoj naše mlade organizacije. Mi hočemo, da rodi naša organizacija napredek delavstva, ne pa surovost in podivjanost. Poslednjega ne bomo trpeli in kakor rečeno, delamo odgovorne voditelje za početje sodrugov. — Delavci, združite se v strokovnem društvu, da boste lažje zastopali svoje koristi. Berite tudi prav pridno »Našo Moč« in jo naročajte. Socialnim demokratom in liberalcem, kakor tudi njihovim časopisom pokažite vrata.

Gorenjsko kršč. soc. delavstvo.

Delavci v c. in kr. praharni v Kamniku imajo vojaško ravnateljstvo. Inženir Kaufmann noče vedeti, da delavec, ki prodaja svoje delavske moči vojaški upravi, ni vojak, ki mora nositi vojaško suknjo. Po njegovem prizadevanju — vsaj tako se sodi — se je podelila delavcem nedavno silna zaušnica. Dozdaj so začeli delo ob tri četrt na sedmo uro; kar naenkrat se jim je ukazalo začeti ob tri četrt na šesto uro, torej eno uro prej. O kakem povišanju plače pri tem ni nobene sledi, dasi je plača naravnost beraška; za dnino dveh kron ne dobiš niti na kmetih delavca več; v praharni jih je še dovolj. Zdaj se zahteva torej enajsturno delo, med tem ko po drugih c. in kr. praharnah delajo le po devet ur na dan. Dr. Krek, poslanec kamniškega okraja, je na vojno upravo vložil v tej zadevi ostro interpelacijo; zadnjo nedeljo je pa na shodu v Kamniku z vso odločnostjo obsojal tako postopanje. Kakor vse kaže, je ta klofuta vzbudila tudi drugo delavstvo v Kamniku in okolici, da si bode v čvrsti organizaciji poiskalo opore.

Krokodilove solze in izobraževalno delo. V nedeljo, dne 25. aprila, je priredilo »Slov. katoliško izobraževalno društvo« na Selu pri Ljubljani predstavo »Čevljar« in »Pri gospodi«. Igra se je igrala v prostorih gospoda Trčka v Mostah. Ker je občinstvu igra zelo ugajala, so jo ponovili v nedeljo, dne 2. majnika, zopet pri najboljši udeležbi. Priznati moramo, da smo se čudili umetnosti in dovršenosti igralcev in igralk, posebno še, ako pomislimo, da so te kmečki fantje in dekleta. Občinstvo je bilo zelo zadovoljno in slišala se je le želja, da bi se prav kmalu priredila zopet kaka igra. Posebno pohvalno moramo omeniti gospoda Ivana Ravnikarja, ki je prav mojstrsko nastopil. Tudi drugi igralci in igralke so prav dobro predstavljali. Duštvo raste in tudi njegov vpliv se že kaže. Pri vsem tem, kakor se društvo lepo razvija, pa vedno bolj teko socialni demokraciji krokodilove solze, ker vidno propada. Hudo je posebno raznim Zormanom, Lautarjem in drugim. Kmalu, kmalu, upamo, bo konec rdečega terorizma in če je to potem rdečim voditeljem prav ali ne.

Koroško delavstvo.

Podlublje. (Prvi majnik.) »Rüstet zur Maifeier!«, je pozivljaj »Judenwille«. Pustite svoje delo in idite rajši lumpat! Pokorni kakor vedno, so pobirali sociji za »purbl« in druge potrebščine ter s streljanjem, kakor drugi kristjani na Veliko noč, obhajali svoj dan. Pred leti, ko se socialna demokracija še ni pokazala v vsej svoji protiverski nagoti, so delavci za cerkvene svečanosti izdelali topiče, dandanes pa jih ljudje kakor socinacimih izrabljajo za veliko prihrknjenost 1. majnika. Za popoldne je bila v »Karawankenhofu« napovedana procesija. Najclar čuti namreč že potrebo, da pravi, kar je skvaril z »birboj kotom«. Gnal je torej delavce mimo drugih sicer trdno rdečih gostiln v gostilno pivovarnarja. Tisti je namreč »najbolj potreben«. Ali pa je Najclar sprosil zopet kakih trideset sodčkov piva zastoj. — Proti popoldnevu je postalo vse nekako bolj živo: »Ob dveh bodo prinesli »fano« kazat in Najclar bodo šli na sredi, kakor se sliši pri procesiji. Tisoč jih je najmanj.« Tako so švigale besede sem in tja. In res, ob dveh naznani straža generalu Socinacimihu, da se bliža »zug«. Pet možnarjev počí z močnim pokom, z daljave pa

se zasliši zamolklo ropotanje malega bobna. Ne dolgo in tudi »plehniči« poizkusijo svojo srečo, »muzika« se začne. Kaka je bila ta muzika, je težko napisati; velike reči itak nismo pričakovali. Da pa cenjeni bralec ne pride ob ves užitek, mu povemu tu, da je bila ta muzika jako močno podobna mačjemu glasu, kadar drži pes mačko za vrat. Za »cug« je bila ravno dobra. Iz obrazov, n. pr. Najclarjevega, je bilo videti, da jim nekaj ni ravno po volji, posebno kisle obraze so pa delali mimo »Delavskega doma«. Kaj je »fana« proti krasnemu domu. Veselo pri tej smešnici je še, da nam pride Najcler vsako leto s procesijo na dom. Še koraka nam ni treba narediti, in vendar imamo najlepši pustni užitek. Nekateri sociji, kakor na pr. Wieserjev pubek, si domišljujejo, da krščanski socialci pokajo od jeze. To je imelo pomeniti, da je poslal svojo sestro k nemu naših pa za tri kračarje jeter. Pubek bi pač veliko boljše storil, da bi si mleko obrisal za ušesi, kakor pa da se norčuje z ljudi, ki imajo več v peti, kot on v glavi.

Podljubelj. Društvo kovinarjev je imelo 25. aprila svoj občni zbor. V nov odbor so voljeni gospodje: P. Cemer, Jak. Sparovec, Primož Obilčnik, Tom. Švarc, Val. Vertič, Jakob Pajnter, Franc Nagele, Jak. Wieser in Janez Vidman. Bog daj, da bi tudi prav pridno delali!

Prometna zveza.

Kdor ima ušesa za poslušati, naj poslušaj! Ko je parlament pred velikimi počitnicami dovolil 8:3 milijone kron v izboljšanje plač nižjim železničarjem, so bili socialni demokratje prvi ki so se ponudili ministrstvu, da hočejo predlagati, kako naj se razdeli ta denar, dasiravno so sami v drž. zbornici glasovali proti temu, da se proračun sprejme, v katerem je bila tudi ta vsota. Ministrstvo je ugodilo social. demokratom in po njihovem nasvetu razdelilo to izboljšanje. Kakšno izboljšanje je to, vé vsakdo, ki je nižji od prožnega mojstra: gospodje uradniki so dobili veliko večino teh milijonov, delavstvo pa čakaj, da bo državni zbor zopet kaj dovolil proti glasovom socialnih demokratov v izboljšanje železničarjev. Ali teh milijonov sedaj ne bo tako kmalu, ker je proti temu finančno ministrstvo. Kdaj pa bodo ti milijoni, ki so potrebni za izboljšanje železničarjev zagledali beli dan, o tem ne more govoriti niti najboljši prerok. O avtomatiki je upati, da pride na dan z julijem, službeni red pa leži v kosih pri raznih specialistih, in prišla bo jesen, vendar ne bo še reforma izvedena. Bojimo se pa, da sploh ne dobimo še tako kmalu reform in lačno delavstvo zastoj upa, da izpremeni svoj položaj. In glej čudo! Za vse to se sociji, oziroma njihovi rdeči voditelji prav nič ne brigajo. Res je, da po svojih listih tožijo o bedi železničarjev, ne povedo pa, da so bili ravno oni tisti, ki so dali milijone uradnikom, dasiravno so bili ti milijoni namenjeni delavstvu, in da so oni ravno isti, ki niti s prstom ne ganejo, da se hitro izvedejo reforme, katerih delavstvo tako željno pričakuje. Res pripovedujejo rdeči voditelji »nerazsodni masi« o podrobnostih teh reform, o katerih pa prav nič ne vedo, kake bodo, dasiravno se hvaležijo, da pri izdelovanju sodelujejo. Ne boje se tudi poučiti svoje agitatorje v njanjših krajih, naj govore železničarjem, da bodo dobili v mainiku tri milijone, kaj jim je na tem, ako ostanejo lažnjivci, ki namenoma v agitacijske namene lažejo. Saj socialno-demokratski pristaši so že davno pozabili misliti in presojati. »Kje je Kristus, ki nas bo obvaroval pred gladom?« tako se norčuje rdeči od delavcev obogateli kapitalist v »Eisenbahnerju«. To kliče tisti, ki dobro vé, da so že pred meseci dobili na prizadevanje socialnih demokratov uradniki svoje izboljšanje in porabili milijone, ki jih je državna zbornica dovolila nižjemu delavstvu. Kaj briga od delavskih grošev izfuhrane rdeče voditelje, če kdo strada in je v veliki potrebi? Strankin davek, to je krvavi krajarji, se še vedno stekajo v velikem številu v njihove žepa in nikdo si ne upa prašati, zakaj se porablja. Če bi pa kdo bil toliko radoveden in bi vprašal, zakaj plačuje, ga takoj vržejo iz rdečih vrst, da ne okuži drugih voljnih plačevalcev. Toda, kakor se norčujejo voditelji v »Eisenbahnerju« iz Kristusa-Boga, tako že premišljujejo nižji železničarji: »Kje je Kristus, ki nas reši iz žrela rdečih mogotcev?« Tu je samo ena pot! Železničarji, pustite socialni demokraciji uradnike, ki imajo res vzrok, da so ji hvaležni za svoje ogromno izboljšanje, obrnite hrbet uradniški socialni demokraciji in stopite v naše poštene vrste. To bo vaša rešitev in tu boste našli tudi svoj napredek in po naši organizaciji tudi izboljšanje.

Rudar.

Idrija. Prevelika poniževalnost naših somišljenikov. Mnogokrat se slišijo besede od rdečkarjev, da kdor ni njih somišljenik, da je prepotrpežljiv, ter pričakuje plačilo le z nebes, ter pristavljajo, da mora delavec glavo pokonci nositi in zahtevati, nikakor pa prositi. Poglejmo, koliko pa jemlje te besede v poštev. Zadnje dni aprila je starešinstvo rdečih prosilo rudniško vodstvo, da naj da rudarjem dopust za prvi majnik. Rudniško vodstvo je ugodilo v toliko, da mora vsak posamezen rudar prositi za dopust v pisarni pri svojem oddelku. A rdečkarjem ta ukaz ni bil po volji; tri dni so prosili pri nadpaznikih, da naj bi se vsak delavec zglašil v čakalnici, a nadpazniki so se držali ukaza rudniškega vodstva, pa tudi ako bi se ne bilo, bi bilo vse eno. Tako znajo rdečkarji zahtevati. Tudi vedno vpijejo rdečkarji, da se oni potegujejo za nedeljski počitek, in ravno ta mesec se jih je mnogo zglašilo prostovoljno v žgalnico, namreč ker se dela ob nedeljah. Po drugi strani pa tarnajo, kako da se malo zasluži, šihte pa tako brezpotrebno mudijo. Pisu teh vrstic se večkrat očita, da je vrste klečeplazcev, pa vendar ni klečeplazil za dopust za prvi majnik; tudi se mu očita, da je ponižen, pa vendar se ni ponižal rdečkarjem, toliko pa hoče biti svoboden, da mu ne bodo oni narekavali, kdaj mora prositi za dopust, ali pa nosil njim kronice v njih nikdar nasitljiv žep, ali pa za kakega zračnega preiskovalca, pomiljuje pa svoje somišljenike, ker se puste komandirati rdečkarjem, kadar so pa v kaki sili, pa od njih nič ne dobe, akoravno so še nekateri njim nekaj kronic dali, ter nočejo biti samostojni, se le puste komandirati posameznim rdečim mešetarjem, potem kadar je prepozno, se pa kesajo, zakaj so jih ubogali.

Trbovlje. V Trbovljah se ne izpolnjujejo nič več božje in cerkvene zapovedi, ki pravijo: »Posvečuj praznik!« Sedaj so pa prazniki pri nas že popolnoma uničeni. Dela se vsak praznik, naj bo potem že ali Marijin praznik ali katerikoli, to je prav vse eno. Tu kaže vse tako, kakor bi Bog za delavce ne bil ustvaril praznikov. Kaj je temu krivo? Brezverski kapitalizem, ki ne skrbi za drugo, kot da se polnijo žepi že itak bogatih kapitalistov. Tak je dandanes svet, kjer vladata brezverski kapitalizem in rdeča socialna demokracija. Tu v Trbovljah so pa praznovali prvi majnik, dasiravno ni noben praznik. Kadar je pa kak praznik Matere božje, ali kak drug praznik, tedaj pa se reče: Jutri se dela kot po navadi, kakor vsak drug dan. Če se pa upa kak krščanski delavec ostati doma, da gre lahko v cerkev, je pa kaznovan. Dragi tovariši delavci! Vidite li tu jasno, kdo je socialna demokracija? Socialna demokracija in kapitalizem delata složno roko v roki za to, da se izbrišejo v človeškem srcu vse nadnaravne vezi duha od Boga, vse nadnaravno, vse lepo in čednostno, in da se naseli v dušo izpoznanje, da smo sužnji. Zato sta s' tudi prijatelja kapitalizem in socialna demokracija. Zato pa, dragi tovariši, delujmo skupno in neustrašeno za krščansko delavsko organizacijo!

Okno v svet.

Prvi majnik v Trstu. Zadnjega aprila prinesli so poldrug meter dolgi rdeči lepaki oglasne manifestacije, ki se ima letos dvajsetič vršiti na dan 1. majnika. Ob 6. uri bi se imel vršiti obhod z godbo po mestu, pa dasi so imeli dva bobna in dočim so bile vse tvornice, delavnice, mesnice, pekarije in vse druge trgovine zaprte, vendar niso mogli toliko ljudi skup zbobnati, kolikor so si želeli, čakali so jih še eno uro, in ob 7. uri se je začel izprevod v ulici Boschetto pomikati dalje po Aquedotti v mesto. Na čelu izprevoda je bilo devet kolesarjev z rdečimi zastavicami. Za temi je šla godba, kateri je sledilo več sto delavcev z rdečimi zastavami. Slednič je bilo tudi nekaj žensk s šopki španskega bezga v rokah. Popoldne je bilo živahnejše, kakor je bilo videti dopoldne. Marsikdo si je olajšal svoj žep v korist gostilničarjem. Če si pa pogledal nekoliko bolj proti večeru na travnik, na katerem so imeli svoj shod, videl si petje, pitje in ples, vendar jih je bilo kljub dvema godbama le malo tamkaj. Niti godba jih ni več mikala. Kaj so si pač mislili oni kolovodje, ki so pri vnhodu imeli prav veliko kositarnasto blagajno na mizi, pod mizo pa tudi eno veliko škatljo še ne prodanih vstopnic! Dasi je bilo med manifestanti videti mnogo tujih obrazov (bogve odkod so jih skupaj privabili) vendar se vidi, da tudi v Trstu socialna demokracija nazaduje in da bodo kmalu bolj žalostno obhajali svoj 1. maj. — Na istih rdečih lepkih je bilo tudi več navdušenja polnih naukov, med drugimi tudi te-le: »Ojunačite se in dušo odprite vsakdanim bojem, proti vsem lažem, s katerimi vas hočejo vaši izkoriščevalci ohraniti v temi in nevednosti. Ojunačite se in širite med

vašimi sotrpini neomadeževano vero v pravico, mir in bratstvo!« Zares lepe so te besede, da bi ne bile pesek v oči. To je skoro ravno isto, kakor takrat, kadar tatu love in tat najbolj vpije naj tatu primejo, na ta način se čuti bolj varnega, kakor da bi tičal skrit v kakem kotu. Kadar bodo še kaj takih lepih naukov pisali, bi bilo tudi dobro, da bi svoje »backe« opozorili na take defraudante, kakor so Jezurum, Czermak, Wilhelm Günther in njih posnemovalci.

Listnica uredništva. Idrija: Prepozno za to številko. Pa drugič. — Podgora: Drugič nadaljujemo. — Drugim dopisnikom: Pride vse na vrsto!

Priporočamo našim rodbinam KOLINSKO CIKORIJO.

Dobroznana dezelná lekárna
pri
„Mariji pomagaj“
Ljubljana, Resljeva cesta št. 1
poleg jubilejnega mostu
Mr. Ph. Milan Leusteka
priporoča:

Antiseptična Melousine-ustna in zobna voda	—50
Tannochinin-tinktura za lase	—50
Železnato China-vino, velika steklenica	120
Želodec krepčujoče vino, velika steklenica	—80
Planinski zeliščni sok, steklenica	—50
Odvajalne kroglice, škatljica	—21
Želodčna esenca, steklenica	—10
Melousine-mazilo in milo za lica	à —35

A. Lukič Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke in deklice
Ljubljana
Pred škofijo 19

A. Žibert
Ljubljana, Prešernove ulice
priporoča
svojo veliko zalogo čevljev
domačega izdelka.

SL. OBČINSTVU SE VLJUDNO PRIPOROČA
SPECERIJSKA TRGOVINA
IVANA TONICH
TRŽAŠKA CESTA ŠT. 4.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatovič

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja in najlepša zaloga konfekcije za gospode in dečke kakor tudi vedno zadnje novosti za dame in deklce. — Cene jako nizke.

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg št. 10

priporoča svojo

trgovino s klobuki in čevlji

Velika zaloga.

Solidno blago.

Zmerne cene

Velika zaloga. Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin, pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih čipk, vstavkov, svile, volne, bombaža itd.

Velika izbira drobnega in modnega blaga:

rokavic, nogavic, ovratnikov, kravat itd.

Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb.

Primerna darila za godove in druge prilike.

Priporoča se velespoštovanjem

F. Meršol, Ljubljana, Mestni trg št. 18.

Velika zaloga. Nizke cene!

Zastonj torej brezplačno dobi vsak človek

v lekarni Trnkóczy zraven rotovža, lepo tiskano deset zapovedi za zdravje.

Tudi po pošti se brezplačno razpošiljajo.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta št. 8, pritličje

lastna glavnica K 354.545-15

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8 ure zjutraj do 1. ure popoldne, ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 K čistih 4 K 50 v na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilne položnice na razpolago.

Fotografski umetni zavod Avg. Berthold

Ljubljana, Sodnijske ulice št. 15.

Izvrševanje vseh v fotografsko stroko spadajočih naročil, kakor: povečevanje, reproduciranje ranje fotografiranje tehničnih predmetov, interierjev itd.

Vsa dela se izvršujejo točno tudi v največji množini.

Kdor hoče varno, mirno in hitro v

AMERIKO

potovati, naj se obrne na od visoke c. kr. deželne vlade potrjenega glavnega zastopnika

Fr. Seunig, Ljubljana Kolodvorske ulice št. 28.

Odprava potnikov samo z najnovejšimi parniki velikani:

Kaiserin Auguste Viktoria nosi	25.000 ton
Amerika	24.000 "
President Lincoln	20.000 "
President Grant	20.000 "

Vožnja Ljubljana-Hamburg traja z na novo uvedenimi direktnimi voznimi kartami, brez vsake menjave, okroglo samo 1 1/2 dneva ter ima potnik pravico porabe brzovlakov po celi črti od avstrijske meje (Eger, naprej).

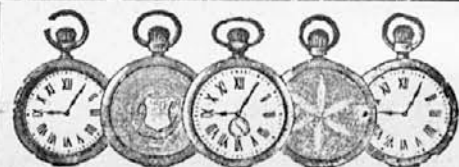
Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9

priporočata

svojo največjo zalogo zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke in

novosti v konfekciji za dame

Ustanovljeno leta 1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani
prej g. Jos. Černe. Podružnica Resljeva cesta št. 2 prej g. Jos. Černe.

Jurčičev trg št. 3, pri železnem mostu
priporoča svojo bogato zalogo

zlatih, srebrnih, tula- in nikelastih ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov
Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam svojo izredno veliko zalogo furnitur. — Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloga strun za nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.
Slovenske plošče za gramofone, kakor tudi gramofone in igre.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini:

Janko Češnik

(pri Češniku)

Stritarjeve ulice LJUBLJANA Lingarjeve ulice
v kateri dobite vedno v veliki izbiri najnovejše blago za ženska in moška oblačila.

Postrežba poštana in zanesljiva. Cene najnižje.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure po 4 3/4 %, to je: daje za 200 kron 9 kron 50 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r.,
predsednik. podpredsednik.

Pivovarna J. PERLES

Ljubljana, Prešernove ulice 7, Ljubljana

izvrstno marčno pivo v sodčkih in steklenicah.

Najstarejša svečarska tvrdka. — Ustan. pred 100 leti.

FR. ŠUPEVC

priporoča veleč. duhovščini ter slavnemu občinstvu
zajamčeno pristne čebelno-voščene sveče
za cerkev, pogrebe in procesije.

voščene zvitke, izborni med-pitanec
koji se dobiva v steklenicah, skatljah in skafih v poljubni velikosti ter poceni. — Za obila naročila se toplotno priporoča in zagotavlja točno in pošteno postrežbo.

Ljubljana, Prešernove (Slonovo) ulice št. 7. Perlesova hiša.

Prva slovenska modna trgovina

Engelbert Skušek

Ljubljana, Mestni trg št. 19
se najtopleje priporoča.
Blago in cene brez konkurence.

Na drobno! A. Šarabon Na debelo!

Glavna trgovina: Zaloška cesta 1 Ljubljana Filijalka: Martinova cesta 24

Velika zaloga špicerijskega blaga, žganja, moke in deželnih pridelkov.
Novourejena pražarna za kavo z električnim obratom.
Vsak dan sveže žgana kava.

Glavna zaloga rudninske vode.